

Імпорт та зберігання газу в Україні: пошук сталого довгострокового рішення

Берлін/Варшава/Київ, січень 2026

Агата Лошкот-Страчота

Bundesministerium
für Forschung, Technologie
und Raumfahrt

HZB Helmholtz
Zentrum Berlin

¹ Думки, висловлені в цій публікації, належать виключно автору(-ам).

Версія 0.9

Green Deal Ukraïna

Helmholtz-Zentrum Berlin für Materialien und Energie
Albert-Einstein-Str. 16, 12489 Berlin

Зв'язатися с авторами

greendeal.ua@helmholtz-berlin.de

Зміст

ЗМІСТ	2
КОРОТКЕ РЕЗЮМЕ	3
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	5
ПЕРЕЛІК ДІАГРАМ	5
ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ	5
1 ВСТУП	6
2 ВАЖЛИВІСТЬ ЗБЕРІГАННЯ ГАЗУ В УКРАЇНІ	7
3 ПРОБЛЕМИ ІЗ НАПОВНЕННЯМ УКРАЇНСЬКИХ ПІДЗЕМНИХ СХОВИЩ	8
4 ПОТРЕБИ В ІМПОРТІ ГАЗУ НА ОПАЛЮВАЛЬНИЙ СЕЗОН 2025/26 РОКІВ	10
5 МОЖЛИВІ РІШЕННЯ	12
6 ТЕМАТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ – МОЛДОВА	13
7 УКРАЇНА: ПОТОЧНІ ЦІНИ НА ГАЗ	15
8 ДОСЯГНЕННЯ РЕАЛІСТИЧНИХ ЦІН НА ГАЗ	18
Коли	18
Як це реалізувати?	18
Захист вразливих споживачів	20
Залучення нових компаній на український ринок газу	21
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	21
ПОСИЛАННЯ	23

Коротке резюме

З початку 2025 року Україна зіткнулася з труднощами з імпортом газу в обсягах, достатніх для наповнення підземних сховищ і забезпечення надійного постачання протягом всього опалювального сезону. Ця проблема зумовлена поєднанням кількох чинників: (i) помилки, допущені у 2024 році, призвели до того, що Україна мала рекордно низькі запаси газу після опалювального сезону 2024/25 рр. (0,7 млрд. куб. м у сховищах на початку квітня 2025 року без урахування технічного газу); (ii) осінні атаки Росії на газову інфраструктуру України, які суттєво порушили процес внутрішнього видобутку, спричинивши тимчасове його падіння приблизно на 45% у жовтні 2025 року; та (iii) системна відсутність сталої моделі фінансування імпорту газу.

Станом на кінець жовтня 2025 року в сховищах було накопичено близько 14 млрд. куб. м газу (включаючи 4,6 млрд. куб. м технічного газу), що лише в незначній мірі перевищувало мінімальний рівень, необхідний для забезпечення безпеки постачання протягом опалювального сезону. До кінця січня 2026 року обсяг доступного газу в сховищах скоротився приблизно до 7,5 млрд. куб. м (без урахування технічного газу). Водночас, через інтенсифікацію російських атак на об'єкти видобувної інфраструктури, потреби в імпорті газу в опалювальний сезон 2025/26 рр. зросли до приблизно 4,4 млрд. куб. м, що створило додаткову потребу у фінансуванні в розмірі 2 млрд. євро, яку «Нафтогаз» та уряд України планують покрити за рахунок зовнішніх і внутрішніх кредитів та державної підтримки. Для вирішення проблеми дефіциту газу Україна уклала нові контракти з польською компанією «ORLEN» та грецькою «DEPA» на імпорт американського СПГ.

Ключовою системною перешкодою для здатності НАК «Нафтогаз України» фінансувати імпорт газу та отримувати простіший доступ до зовнішніх кредитів залишається збереження регульованих цін на газ в Україні. Такі регульовані ціни застосовуються до більшості споживачів і охоплюють близько 80% річного споживання газу. Переважна частина регульованих цін є нижчою за ринкові та імпорتنі ціни. Ціни для побутових споживачів є фіксованими й наразі становлять менше третини середньої ціни на імпортований газ. Це призводить до фінансових збитків «Нафтогазу», обмежує його кредитоспроможність і відбиває бажання приватних компаній постачати газ на український ринок та використовувати його сховища. Крім того, це ускладнює обслуговування вже отриманих кредитів, що призводить до накопичення боргів і погіршення перспектив залучення фінансування, імпорту газу та наповнення сховищ у наступні роки. У результаті, попри залучення додаткових зовнішніх і внутрішніх позик та державної підтримки, «Нафтогаз» і Київ все ще мають знайти відсутнє фінансування для імпорту газу в майбутні опалювальні періоди.

Цьому могло б сприяти, як показує приклад Молдови та реформ, проведених там упродовж останніх років, поступове запровадження ринкових цін на газ для всіх споживачів в Україні. Незважаючи на виклики, спричинені війною, та завдану нею шкоду, видається доцільним підготувати детальний план переходу до ринкового ціноутворення і, потенційно, розпочати його реалізацію одразу після завершення опалювального сезону 2025/26 років. Ринкові ціни можуть бути запроваджені або для всіх споживачів одночасно, або поетапно. У разі поетапного сценарію ринкове ціноутворення могло б бути негайно застосоване до електростанцій і технічних потреб регіональних газорозподільних компаній (близько 1,1 млрд. куб. м на рік), тоді як регульовані ціни для побутових споживачів та підприємств централізованого тепlopостачання могли б тимчасово зберігатися.

За будь-якого сценарію вкрай необхідна системна та добре таргетована схема соціального захисту. Вона могла б ґрунтуватися на посиленій Системі субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, адаптованій до умов воєнного та повоєнного періодів, що характеризуються масштабним переміщенням населення та руйнуванням інфраструктури. Передумовою для визначення вразливих споживачів, зміни моделей споживання газу та заохочення до економії є універсальний облік і ефективна обробка даних про споживання газу. Субсидування підвищених рахунків може фінансуватися як з внутрішніх, так і з зовнішніх джерел, зокрема за рахунок коштів ЄС.

Запровадження ринкових цін на газ є непростим завданням в умовах війни та серйозних економічних викликів. В той же час, з огляду на обмежені фінансові та енергетичні ресурси, якими володіє Україна, а також складну міжнародну ситуацію, це може стати одним із пріоритетів для уряду України. Узгодження рівня споживання газу з економічною реальністю зменшило б фіскальне навантаження на державний бюджет і підвищило б прибутковість «Нафтогазу», водночас прокладаючи шлях до ширших галузевих реформ у газовому та енергетичному секторах і посилення конкуренції з боку сторонніх постачальників.

Список скорочень

- BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego (Польща)
- DFC – Міжнародна корпорація фінансування розвитку (США)
- ЄБРР – Європейський банк реконструкції та розвитку
- ЄІБ – Європейський інвестиційний банк
- ЕРУ – Енергетичні ресурси України (компанія)
- ЄС – Європейський Союз
- СЖКП – Субсидія на оплату житлово-комунальних послуг (Україна)
- МВФ – Міжнародний валютний фонд
- СПГ – скраплений природний газ
- МВт·год – мегават-година
- НБУ – Національний банк України
- НКРЕКП – Національна комісія з регулювання енергетики та комунальних послуг (Україна)
- PSO – Положення про покладення спеціальних обов'язків
- ОГТСУ – Оператор газотранспортної системи України
- грн. – українська гривня
- США – Сполучені Штати Америки

Перелік діаграм

Діаграма 1. Реверсні поставки газу з ЄС в Україну, 2022–2026 рр.....	9
Діаграма 2. Рівні заповнення сховищ, 2021–2026 рр.	10
Діаграма 3. Регульовані ціни на газ в Україні, 2025 р.	16
Діаграма 4. Варіанти запровадження ринкових цін на газ	20

Перелік таблиць

Таблиця 1. Ціни на газ для різних категорій споживачів в Україні, жовтень 2025 р... ..	17
--	----

1 Вступ

З початку 2025 року Україна стикається з труднощами з імпортом достатніх обсягів газу для наповнення підземних сховищ і проходження опалювального сезону. Це є наслідком поєднання кількох чинників. З одного боку, помилки, допущені попереднього року, призвели до рекордно низького рівня заповнення сховищ після опалювального сезону 2024/25 років. З іншого боку, російські атаки восени 2025 року зруйнували частину українських газовидобувних потужностей і напередодні опалювального сезону збільшили потребу в імпорті газу. Ключовим викликом — як цього року, так і в наступні роки — є забезпечення достатнього фінансування для закупівлі газу на зовнішніх ринках. Регульовані, низькі ціни на газ для більшості споживачів на внутрішньому ринку призводять до накопичуваних збитків «Нафтогазу», основного постачальника, та стримують інші газові компанії від імпорту газу в Україну. Це, своєю чергою, унеможливорює для «Нафтогазу» імпорт «безпечних» обсягів газу, обслуговування кредитів (що веде до накопичення боргів) і залучення коштів на наступні роки.

У цій статті представлено поточну ситуацію на газовому ринку України, включаючи потреби в імпорті та показники заповнення сховищ, проаналізовано основні виклики та, з використанням Молдови як прикладу, розглянуто можливі шляхи вирішення для України.

Я особливо вдячна за коментарі та обговорення попередніх версій цього тексту із Сергієм Макогонем, старшим науковим співробітником «СЕРА»², та Мацеєм Возняком, старшим експертом Місії радників високого рівня ЄС при молдовській державній компанії з торгівлі електроенергією та газом «ENERGOCOM JSC»³. Вони люб'язно поділилися власними поглядами та оцінками, які значною мірою сприяли моєму розумінню ситуації відповідно в українському та молдовському газових секторах. Також хочу подякувати Андрію Чубику (асоційованому аналітику Центру глобальних досліджень «Стратегія XXI»), Предрагу Груїчичу (керівнику газового підрозділу Секретаріату Енергетичного Співтовариства), Славміру Матушаку (старшому науковому співробітнику Центру східних досліджень OSW), Аурі Сабадус (авторці з питань енергетики та крос-товарних операцій, ICIS) та Торстену Веллерту (раднику-міністру з питань енергетики, довкілля та клімату Делегації ЄС в Україні) за рецензування цього тексту. Окрема подяка Роберту Карру та Анні Піддубній з Green Deal Україна за ґрунтовне мовне редагування. Усі помилки, що залишилися, безумовно, є моєю відповідальністю.

Усі коментарі та зворотній зв'язок щодо цієї статті можна надсилати до проекту «Green Deal Україна». Читачам пропонується звертатися за адресою greendeal.ua@helmholtz-berlin.de.

² Сергій Макогон раніше обіймав посаду генерального директора ОГТС України (2019-2022 рр.).

³ Мацей Возняк раніше, зокрема, був заступником генерального директора польської «PGNIG»/«ORLEN» (2015-2020 рр.), радником міністра навколишнього середовища та геології (2011-2013 рр.) та головним радником прем'єр-міністра Польщі з питань енергетики (2008-2010 рр.).

2 Важливість зберігання газу в Україні

Для проходження зимового періоду та забезпечення стабільних поставок газу, особливо у разі різкого зростання попиту та/або перебоїв у постачанні, вкрай важливо накопичувати достатні запаси газу в підземних сховищах і мати можливість закуповувати додатково необхідні обсяги на ринку. Мінімально необхідний рівень запасів є змінним і залежить від очікуваного попиту в осінньо-зимовий період (опалювальний сезон). За умов стабільного внутрішнього та ринкового середовища можна зберігати менші обсяги газу та, за потреби, закуповувати більші додаткові обсяги залежно від ринкової кон'юнктури та цінових можливостей. Однак наразі для України такий підхід є нереалістичним. Навіть у ЄС, з огляду на глибокі зміни на газовому ринку в останні роки, а також збереження ризиків і невизначеності, наповнення газових сховищ залишається важливим інструментом забезпечення безпеки постачання та згладжування можливих стрибків цін узимку. Обов'язок заповнювати сховища до певного визначеного рівня перед початком опалювального сезону було запроваджено у 2024 році, і він залишається чинним як у ЄС (оновлені зобов'язання ЄС щодо зберігання газу, 2025), так і в договірних сторонах Енергетичного Співтовариства (Енергетичне Співтовариство, 2024).

В Україні триваюча загарбницька війна Росії призвела до руйнування інфраструктури, переміщення населення, скорочення промислового виробництва та обмежень у доступі до даних у зв'язку з воєнним станом. Усі ці чинники ускладнюють оцінку попиту на газ і, як наслідок, визначення мінімального безпечного рівня запасів у сховищах.

Це яскраво ілюструють події першої половини жовтня 2025 року, коли російські атаки та руйнування об'єктів української газовидобувної інфраструктури, за повідомленнями, тимчасово скоротили внутрішній видобуток приблизно на 45%⁴. Це, своєю чергою, призвело до раптового зростання потреби в імпорті газу — насамперед для забезпечення поточного споживання та, за можливості, закачування додаткових обсягів до сховищ. Хоча пошкодження були відносно швидко усунуті і видобуток здебільшого відновлено, майбутній рівень внутрішнього видобутку залишається невизначеним через постійні російські атаки на енергетичну та газову інфраструктуру.

Згідно з оцінками середини 2025 року, наведеними Сергієм Макогоном, українські підземні сховища газу мають містити щонайменше 13–13,5 млрд. куб. м газу до початку опалювального сезону, включаючи 4,6 млрд. куб. м так званого технічного газу. Це дозволило б країні задовольняти підвищений зимовий попит, який не може бути покритий за рахунок внутрішнього видобутку (що становив приблизно 19 млрд. куб. м у 2024 році та, за очікуваннями, мав сягнути 21 млрд. куб. м у 2025 році).

⁴ На основі інформації від учасників ринку та експертів з ринкової аналітики.

Попри певні труднощі, цього мінімально необхідного рівня запасів газу було досягнуто. Однак у жовтні розрив між видобутком, обмеженим внаслідок російських руйнувань, та споживанням різко збільшився. Відсутність будь-якого буфера зумовила необхідність вищих обсягів імпорту газу вже під час опалювального сезону, коли ціни на світових ринках зазвичай досягають свого піку. У перспективі зберігається постійний ризик низьких температур і раптових стрибків як попиту на газ, так і цін.

3 Проблеми із наповненням українських підземних сховищ

Наповнення підземних сховищ — особливо імпортованим газом — стало серйозним викликом для України з початку сезону 2025/26 років. Це пов'язано з низкою чинників.

По-перше, обсяг газу, який необхідно було закачати після завершення попереднього опалювального сезону, був одним з найбільших в історії. Наприкінці опалювального сезону 2024/25 років сховища були майже повністю спустошені. На початку квітня 2025 року, за винятком недоторканного обсягу технічного газу, рівень заповнення сховищ становив лише 2,2% (що відповідало 0,7 млрд. куб. м), — це був історичний мінімум.

Що важливіше, майже⁵ жодна вітчизняна чи іноземна приватна компанія не була готова закачувати газ в українські сховища. Іноземні учасники ринку остерігалися ризиків, пов'язаних із війною, політичною нестабільністю та пов'язаною з цим невизначеністю, навіть у разі зберігання газу в межах існуючого «складського режиму»⁶. В даний момент продаж газу в Україні є просто не вигідним для трейдерів. Крім того, у 2025 році сезонна різниця цін між літом і зимою не сприяла масштабному зберігання газу (до того ж у ЄС оптові ціни на газ улітку були вищими, ніж восени). На внутрішньому ринку жодне підприємство не може отримати прибуток від таких арбітражних операцій, оскільки більшість цін залишаються регульованими. За даними МВФ, ціни на газ для побутових споживачів становлять приблизно 50% від рівня покриття собівартості і встановлені на рівні приблизно однієї третини від ринкових цін (див. нижче) (МВФ, 2025). «Нафтогаз» займає монопольне становище та несе значні зобов'язання в межах покладених на нього спеціальних обов'язків (PSO).

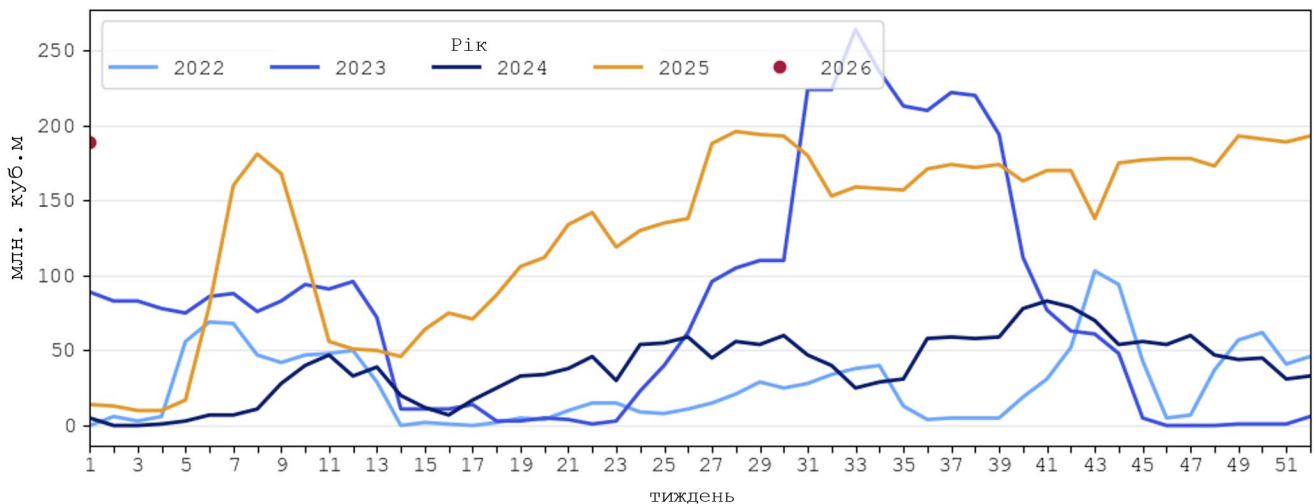
І останнє: «Нафтогаз» не має достатніх коштів для закупівлі газу, що змушує його покладатися на зовнішню допомогу. У першій половині 2025 року не існувало простих варіантів залучення кредитів чи позик, оскільки штучно занижені внутрішні ціни підривали здатність України обслуговувати такі позики. Тому потрібні були здебільшого безповоротні гранти або дуже

⁵ Однією з компаній, яка закачувала газ та використовувала українські сховища, була молдовська «ENERGOCOM».

⁶ Режим митного складу (РМС) дозволяє клієнтам розміщувати газ в українських підземних газосховищах на термін до 1095 днів без сплати податків чи митних зборів.

довгострокові кредити на пільгових умовах. На щастя, таку підтримку надали міжнародні фінансові інституції, насамперед ЄБРР та ЄІБ, які разом виділили 800 млн. євро. Ця сума була доповнена грантом у розмірі 140 млн. євро від уряду Норвегії (ЄБРР, 2025) та загальною сумою 9,4 млрд. грн. (еквівалент близько 200 млн. євро), наданою двома українськими банками («Нафтогаз», 2025b).

Діаграма 2. Реверсні поставки газу з ЄС в Україну, 2022–2026 рр.

*Джерело: Bruegel, на основі ENTSO-G. Графік створений Green Deal Ukraina
Примітка: Включає Угорщину, Польщу, Румунію та Словаччину*

Після вливання коштів від зазначених вище інституцій імпорту газу поступово зростає, і до жовтня 2025 року «Нафтогаз» зміг заповнити сховища обсягами газу, які оцінювалися як мінімально необхідні (див. Діаграму 1). Втім, виникли нові потреби у фінансуванні у зв'язку з російськими атаками в жовтні–грудні 2025 року, що спричинили скорочення внутрішнього видобутку та зростання потреби в імпорті.

Труднощі з фінансуванням заповнення українських газових сховищ повторюються щороку, що призводить до накопичення боргів, пов'язаних із газом. Іноземні партнери усвідомлюють цю проблему і — окрім надзвичайних ситуацій, пов'язаних із масштабними атаками — можуть дедалі менше бути готовими надавати гранти або пільгове фінансування. Таке небажання посилюється через відсутність чіткої та сталої довгострокової стратегії постачання газу, а також думкою про те, що проблеми на початку 2025 року були значною мірою спричинені власними діями України.

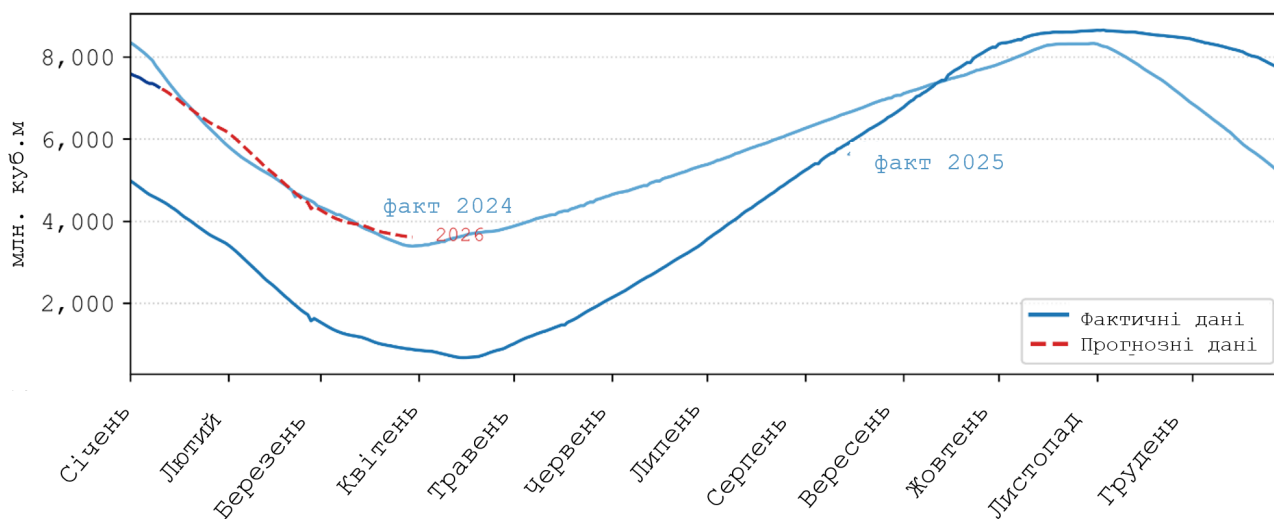
По-перше, політичне рішення зберігати ціни для більшості внутрішніх споживачів значно нижчими за ринкові підірвало прибутковість закупівлі та зберігання газу. По-друге, у 2024 році «Нафтогаз» свідомо обрав стратегію, орієнтовану на нарощування внутрішнього видобутку, виходячи з припущення, що зимовий попит можна буде задовольнити без значної залежності від імпорту

(«Нафтогаз», 2023). По-третє, незважаючи на зусилля у 2024 році, прогнозується, що довгостроковий видобуток «Нафтогазу» знизиться через недостатні інвестиції. Це підтверджується мінімальними обсягами газу, закачаними в сховища перед опалювальним сезоном 2024/25 років, внаслідок чого на початок 2025 року сховища були майже порожніми.

4 Потреби в імпорті газу на опалювальний сезон 2025/26 років

Незважаючи на значні труднощі на початку 2025 року, Україні до кінця жовтня 2025 року вдалося накопичити в сховищах трохи менше ніж 14 млрд. куб. м газу, включаючи 4,6 млрд. куб. м технічного газу, що дозволило довести рівень заповнення сховищ трохи вище рекомендованого мінімального порогу. До кінця січня 2026 року обсяг доступного газу в сховищах скоротився приблизно до 7,5 млрд. куб. м (без урахування технічного газу). Імпорт у цей період становив трохи менше ніж 5 млрд. куб. м. Втім, скорочення потужностей внутрішнього видобутку внаслідок російських атак означало, що потреби в імпорті газу протягом опалювального сезону перевищуватимуть початкові очікування.

Діаграма 3. Рівні заповнення сховищ, 2021–2026 рр.

Джерело: Bruegel, AGSI, Оціночний прогноз та графік: Green Deal Україна
Примітка: представлені дані щодо сховищ не включають технічний газ

За оцінками «Нафтогазу», між листопадом 2025 року та березнем 2026 року Україні необхідно додатково імпортувати 4,4 млрд. куб. м газу («Нафтогаз», 2025). Оскільки половина опалювального сезону вже пройшла, а значна частина газу вже закуплена «Нафтогазом», поточні

потреби є значно меншими.⁷ Необхідний обсяг газу залежить від погодних умов, темпів ремонту та відновлення видобувних потужностей, ризику додаткових атак, а також наявності фінансових ресурсів та імпортних можливостей.

Перед початком опалювального сезону Київ та керівництво «Нафтогазу» оцінювали, що для закупівлі необхідних обсягів газу на весь опалювальний сезон буде потрібно додатково 2 млрд. євро. Наразі ці потреби є суттєво нижчими⁸. Очікувалося, що ці кошти надходять як з внутрішніх, так і з міжнародних джерел. Що стосується внутрішніх джерел, уряд України виділив із резервного фонду бюджету 8,4 млрд. грн (близько 172 млн. євро) наприкінці листопада (Уряд України, 2025). Також очікуються кредити від місцевих банків – наприклад, у грудні «ПриватБанк» надав «Нафтогазу» позику в розмірі 5 млрд. грн (близько 100 млн. євро) («Нафтогаз», 2025). Очікується, що більша частина фінансування надійде від іноземних партнерів. ЄБРР пообіцяв підтримку, і зараз ведуться переговори щодо додаткового кредиту в розмірі 500 млн. євро (Kyiv Post, 2025). Додаткові внески очікуються від Норвегії (Уряд Норвегії, 2025), ЄС (через ЄІБ) та окремих держав-членів ЄС.

Опалювальний сезон в Україні офіційно розпочався 28 жовтня 2025 року, і при цьому чисте закачування газу в сховища тривало до початку листопада. Імпорт через угорські, польські та словацькі прикордонні пункти зростав протягом усього грудня і дещо зменшився в січні. Якщо середні потоки в період з листопада до середини січня зберігалися на рівні близько 26 млн. куб. м на день (ОГТСУ), імпорт в Україну в період з листопада по березень міг би скласти 3,9 млрд. куб. м. Втім, якщо попит наблизиться до верхньої межі прогнозованого діапазону, цих обсягів, ймовірно, буде недостатньо⁹. Для додаткового постачання 5 листопада 2025 року Україна відновила імпорт газу з Греції через Трансбалканський трубопровід, і при цьому початкові обсяги імпорту залишалися помірними (Reuters, 2025). Раніше Греція використовувала цей трубопровід лише епізодично, переважно через високі тарифи на транспортування в Румунії та Молдові. Імпорт газу, який здійснює державний грецький постачальник природного газу «DEPA», складається переважно з американського СПГ (Venture Global, 2025). Крім того, додаткові обсяги американського СПГ (0,6 млрд. куб. м у 2025 році та 1 млрд. куб. м у 2026 році) будуть поставлені з Польщі в рамках угоди між американськими постачальниками, українським «Нафтогазом» та польською компанією «Orlen» (Нафтогаз, 2025с).

Закупівля газу на ринку під час опалювального сезону без попереднього бронювання обсягів і пропускної спроможності, коли попит є високим у всій Європі, значно дорожча, ніж придбання газу

⁷ Потреби станом на середину січня 2026 року, див. Інтерфакс-Україна (2026 р.)

⁸ Оцінено Міністерством економіки 22 січня у 100 млн. доларів США – див. Інтерфакс-Україна (2026 р.)

⁹ Оскільки українці з початку січня переживають дуже холодну зим і стикаються з посиленними російськими атаками, що знищують, серед іншого, інфраструктуру генерації електроенергії та опалення, дуже важко оцінити потреби в газі на решту опалювального сезону.

заздалегідь. Тому в інтересах України розробити ефективний підхід як до наповнення сховищ, так і до фінансування закупівель газу, що дозволить підтримувати обсяги в сховищах вище мінімального рівня. Інженерна конструкція та розташування українських сховищ роблять їх стійкими до атак, забезпечуючи буфер безпеки та надлишковий обсяг зберігання, що підвищує резервність і операційну гнучкість в умовах триваючої війни.

5 Можливі рішення

У короткостроковій перспективі ключовим завданням є забезпечення фінансування імпорту газу, необхідного для задоволення внутрішнього попиту та зменшення темпів відбору з підземних сховищ. Хоча фінансування до цього часу надходило здебільшого із зовнішніх джерел, частину необхідних коштів потенційно можна покрити за рахунок внутрішніх ресурсів.

Експерти¹⁰ виділяють щонайменше два варіанти внутрішнього фінансування. По-перше, «Нафтогаз» може отримати додаткову підтримку з державного бюджету для фінансування більшої частки імпорту газу. Така підтримка може надаватися у формі прямого трансферту з державного бюджету або шляхом збільшення статутного капіталу компанії, причому залучені кошти використовуються для покриття витрат на закупівлю газу. По-друге, «Нафтогаз» може домагатися отримання компенсації ex-post для покриття різниці між витратами на закупівлю газу за ринковими цінами та доходами від регульованого постачання, що фактично є бюджетною публічною послугою (МВФ, 2025). Подібний механізм може застосовуватися й до регіональних розподільних компаній, у яких «Нафтогаз» намагається стягнути прострочену заборгованість в сумі приблизно 1 млрд. євро. Це можливо, оскільки відповідно до Положення про покладення спеціальних обов'язків (PSO) ці компанії мають законне право на компенсацію від держави для збереження регульованих, нижчих за ринкові, цін для захищених груп споживачів. Будь-яку підтримку з державного бюджету можна розглядати лише як тимчасовий захід. Це особливо актуально з огляду на великий дефіцит бюджету та значну залежність від зовнішньої фінансової допомоги для витрат, не пов'язаних з обороною (Reuters, 2025b).

Водночас дуже важливо розробити сталу модель фінансування закупівлі газу, яка могла б застосовуватися не лише цього року, а й у майбутньому. Більшість експертів вважають відновлення ринкового ціноутворення єдиним реалістичним довгостроковим рішенням (наприклад, Центр Разумкова, 2025). У період з 2015 по 2020 рік Україна провела низку суттєвих реформ газового ринку, включаючи початок переходу до ринкового ціноутворення. Однак запланована у 2020 році лібералізація так і не була повністю реалізована. Спочатку її тимчасово призупинили під час пандемії COVID-19 і замінили ціновим лімітом, а після початку повномасштабної війни у 2022 році було введено мораторій на підвищення цін для побутових споживачів. Ці заходи наклали значний

¹⁰ Сергій Макогон і Андрій Чубик, обидва інтерв'ю дано у липні 2025 року.

фінансовий тягар на «Нафтогаз» (Vox Ukraine, 2025). Якщо дозволити компанії продавати газ зі сховищ за ринковими цінами, отримані доходи зможуть надати їй можливість погасити наявні борги, забезпечити нові кредити для майбутніх опалювальних сезонів та/або самостійно фінансувати закупівлю газу. Це також могло б дати «Нафтогазу» змогу знову стати одним із найбільших платників податків в Україні. Проте, з політичної точки зору, впровадження таких заходів залишається складним, що і призвело до того, що ціни на газ для побутових споживачів не підвищувалися з 2019 року. Поки що і уряд, і Президент Зеленський утримуються від дій, а Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), яка формально відповідає за нагляд за такими питаннями, здебільшого залишалася осторонь.

Таке рішення — і відхід від цінових лімітів та механізмів в рамках покладення спеціальних обов'язків (PSO) у газовому секторі — також рекомендується в щорічному Звіті Європейської Комісії з питань розширення щодо України за 2025 рік (Європейська Комісія, 2025). Крім того, у своєму звіті щодо України за 2025 рік (МВФ, 2025) МВФ закликає до розробки плану, за яким ціни на електроенергію та газ дозволяти б сектору реально покривати свої витрати, що, серед іншого, допомогло б оздоровити сектор, зокрема шляхом зменшення його величезного боргового тягаря. Також у звіті зазначено намір української влади поступово лібералізувати ринки газу та електроенергії протягом шести місяців після завершення дії воєнного стану.

6 Тематичне дослідження – Молдова¹¹

На відміну від України, Молдова заздалегідь забезпечила свої потреби у газі на зимовий період 2025–2026 років шляхом закупівлі необхідних обсягів. Станом на кінець вересня 2025 року було укладено контракти на 90% зимової потреби (700 млн. куб. м газу), включаючи 96% обсягів, необхідних для опалювального періоду (жовтень–березень) (Уряд Молдови, 2025). Це стало можливим завдяки заходам і реформам, реалізованим після першої великої газової кризи наприкінці 2021 року.

Від початку повномасштабної війни Росії проти України Молдова фінансувала закупівлю газу в кризових ситуаціях за рахунок поновлюваних кредитів від ЄБРР, що надавалися на пільгових відсоткових умовах (ЄБРР, 2025b). Ці кредити вступали в силу одразу після того, як молдовський імпортер «Energosom» отримував можливість їх одержання, і надавалися за моделлю передоплати: проводився державний тендер, обирався постачальник і укладалися контракти на відносно невеликі обсяги (близько 10 млн. куб. м) в одному слоті, після чого ЄБРР перераховував кошти безпосередньо постачальнику. Газ потім продавався споживачам, які оплачували свої

¹¹ Значною мірою засновано на інтерв'ю з Мацеєм Возняком, старшим неключовим експертом ЄС у державній компанії Молдови з торгівлі електроенергією та газом «ENERGOCOM»

рахунки, що забезпечувало повне погашення кредитів. Кожного року будь-яка непогашена заборгованість мала бути зведена до нуля. Цей механізм частково базувався на українській моделі 2013–2014 років.

Перша велика газова криза в Молдові, спричинена діями Росії, сталася у 2021 році, що спонукало до перших кроків із диверсифікації джерел постачання, посилення співпраці з ЄС та запровадження перших підвищень внутрішніх цін на газ (Сабадус, 2025). У 2022 році серія з п'яти підвищень цін фактично узгодила ціни на газ для кінцевих споживачів із ринковими рівнями. Оптові ціни були лібералізовані, тоді як роздрібні тарифи для побутових споживачів, середніх і більшості великих підприємств залишалися регульованими у 2025 році, проте на принципах окупності витрат, забезпечуючи покриття витрат на закупівлю та транспортування газу. Тарифи, встановлені молдовським регулятором, «представляють собою річний прогноз тенденцій цін на міжнародних ринках плюс витрати на транспортування, експлуатаційні витрати, амортизацію, втрати в мережі та норму прибутку» (Молдова, 2024). Будь-які відхилення від фактичних ринкових цін врівноважуються через наступні перегляди тарифів¹². Крім того, подібні заходи були реалізовані на ринках електроенергії та інших комунальних послуг.

У період з 2021 по 2024 рік Європейський Союз надавав пряму підтримку споживачам енергії в Молдові шляхом виділення кількох траншів грантів розміром від 60 до 75 млн. євро кожен, спрямованих на зменшення платежів кінцевих споживачів (Сабадус, 2025). Виплата цих грантів була обумовлена впровадженням реформ енергетичного ринку. Ці субсидії були безповоротними та чітко зазначалися у рахунках споживачів. На початковому етапі знижки покривали 50–70% рахунку, хоча згодом частка покриття була зменшена (там само). У 2025 році Європейська Комісія та Молдова домовилися про додатковий пакет підтримки на суму 250 млн. євро, значна частина якого призначена для пом'якшення впливу зростання цін на газ і електроенергію на споживачів.

Додаткові 60 мільйонів євро мають бути виділені для підтримки населення Придністров'я — невизнаної сепаратистської республіки на лівому березі Дністра (Європейська Комісія, 2025b). Придністров'я — це невизнана міжнародною спільнотою сепаратистська республіка, розташована на лівому березі Дністра, яка відокремилася від Молдови у 1990 році. Десятиліттями вона отримувала підтримку Росії та використовувалося нею як інструмент, зокрема і в газовій та енергетичній сферах. Традиційно цей регіон отримував російський газ за надзвичайно пільговими цінами, що було критично важливо для місцевої промисловості, економіки та олігархів. Після припинення транзиту російського газу через територію України наприкінці 2024 року Придністров'я змушене було покладатися на альтернативні маршрути та способи постачання газу. Внаслідок цього як обсяги, так і надійність поставок російського газу до Придністров'я значно знизилися: тепер лише невеликі обсяги газу постачає «Газпром» через посередника на

¹² З квітня 2026 року всі великі компанії мають перейти на ринкові ціни.

європейських ринках (Калус, 2025), що призводить до періодичних дефіцитів газу в регіоні (Калус, 2025). Ціни на газ у Придністров'ї різко зросли: якщо раніше вони були в 10 разів нижчими, ніж у Молдові, зараз становлять приблизно половину поточних молдовських тарифів. Регіон переживає фінансову кризу, зростає кількість банкрутств у Тирасполі та спостерігаються затримки у виплаті заробітної плати. Здатність Придністров'я забезпечити енергопостачання до кінця поточної зими та в наступні опалювальні сезони залишається вкрай невизначеною. Поширюються побоювання щодо потенційного системного колапсу даного регіону та ймовірної реакції Москви. Перебої в постачанні газу також впливають на генерацію електроенергії на найбільшій електростанції Придністров'я, значна частка продукції якої раніше продавалася правобережній Молдові. Це створило нагальну потребу у диверсифікації джерел отримання електроенергії та сприяло зростанню цін на електроенергію. Ситуація перебуває під ретельним контролем молдовської влади, що підкреслює нагальність досягнення енергетичної незалежності та зменшення залежності від російського імпорту енергії.

Споживання газу побутовими споживачами в Молдові в останні роки знизилося внаслідок підвищення цін та цільових субсидій. У 2020 році ціна газу становила 4 молдовських леїв/м³; до листопада 2025 року вона зростає майже до 17 леїв/м³ (Logos, 2025) і часом сягала 32 леїв/м³. Проте загальну ефективність ринкового ціноутворення з соціальної точки зору оцінити складно. Велика кількість побутових споживачів не відчуває належної підтримки, оскільки допомога ЄС у вигляді знижок та грантів компенсує лише обмежену частку зростання тарифів. Зберігається масове відчуття зубожіння. Ефективність процесу «дерусифікації» залишається предметом громадських дискусій, адже багато громадян вважають життя під «російською енергетичною парасолькою» порівняно легшим, незалежно від ширшого європейського контексту.

7 Україна: поточні ціни на газ

Наразі значна частка споживачів в Україні отримує газ за регульованими цінами. Споживчі групи та правила, що регулюють функціонування оптового та роздрібного ринків, визначені у Положенні про накладення спеціальних обов'язків (PSO), термін дії якого був знову продовжений у жовтні 2025 року до кінця березня 2026 року (Міністерство енергетики, 2025). Крім того, PSO регулює ціни на приблизно 80% внутрішньо видобутого газу. Витрати на PSO несуть на собі вітчизняні виробники газу, оскільки цей газ продається за цінами нижче ринкових для побутових споживачів, бюджетних установ, компаній централізованого тепlopостачання, виробників електроенергії та газорозподільних компаній, які потребують технічного газу (див. Діаграму 3 нижче).

Діаграма 3. Регульовані ціни на газ в Україні, 2025 р.

PSO¹ на ринку газу² регулює ціни на ~80% природного газу, видобутого державними підприємствами

Джерело: О. Михайленко, *Борги на українському ринку електроенергії, станом на середину 2025 року*, Green Deal Ukraine, 17.09.2025

Примітка: 1) Положення про накладення спеціальних обов'язків (PSO); 2) Згідно з постановами Кабінету Міністрів України №812 від 19.06.2022 та №222 від 06.03.2022; 3) «Укргазвидобування»; 4) Без урахування Криму.

Рівні регульованих цін різняться залежно від категорії споживачів, проте для багатьох вони майже у два з половиною рази нижчі за нерегульовані ціни та у три рази нижчі за ціну імпортованого газу. У першій половині 2025 року ціни, у більшості випадків, утримувалися на рівні попереднього року¹³, причому побутові споживачі у Києві мали найнижчі ціни на газ серед усіх європейських столиць (Dixi Group, 2025). Водночас спостерігалось підвищення цін на декілька десятків відсотків порівняно з аналогічним періодом попереднього року як на нерегульованому внутрішньому ринку, так і на європейських ринках. За даними регулятора, середня ціна імпортованого газу у другому кварталі 2025 року становила близько 22,4 грн./м³ (НКРЕКП, 2025), що значно перевищувало регульовані внутрішні ціни та призводило до збільшення збитків від продажу газу за цими регульованими тарифами.

Побутові споживачі представляють собою найбільшу групу споживачів газу, на яку припадає близько 40% загального його споживання. У жовтні 2025 року ціни для побутових споживачів були

¹³ І, згідно з наявною інформацією, вони залишаються майже на тому ж рівні з 2021 року.

встановлені на рівні 7,42 грн./м³ (з ПДВ) і залишатимуться незмінними до кінця березня 2026 року. Натомість, регульовані ціни для електростанцій значно зросли у порівнянні з попереднім роком, коливаючись від 16 до 21 грн./м³. Тим не менш, переважна більшість газу, що постачається внутрішнім споживачам, продовжує продаватися нижче за ринкову ціну та ціну імпортованого газу (див. Таблицю 1 нижче).

Таблиця 1. Ціни на газ для різних категорій споживачів в Україні, жовтень 2025 р.

Група споживачів	Ціна грн./м ³	Ціна €/МВт·год*	Ціна ¢/кВт·год*
Побутові споживачі (PSO, регульовані)	7.42 (Уряд України, 2025b)	14.23	1.42
Бюджетні установи (PSO, регульовані)	16.39 ¹⁴	31.41	3.14
Централізоване тепlopостачання для побутових споживачів (PSO, регульовані)	7.42 (Уряд України, 2025b)	14.23	1.42
Газорозподільні компанії – технічний газ (PSO, регульовані) (Уряд України, 2022)	7.42	14.23	1.42
Виробники електроенергії (залежно від типу виробника) (регульовані)	16-21 (ExPro Consulting, 2025)	30.66-40.24	3.07-4.02
Середня ціна на внутрішньому нерегульованому ринку (орієнтовна)	25.3-25.7 (Fixygen, 2025)	48.48-49.24	4.85-4.92
Середні ціни імпорту в Україні **	22.4 (НКРЕКП, 2025)	42.92	4.29

*Примітка: * обмінний курс станом на 15 грудня 2025 року, НБУ. Припущені коефіцієнти конверсії для газу: 1 куб. см ~ 10,55 кВт·год = 0,01055 МВт·год*

¹⁴ Там само

*** середня ціна імпорту у другому кварталі 2025 року, для порівняння*

Українські промислові споживачі сплачують нерегульовані ціни, близькі до ринкових, та в основному отримують газ вітчизняного видобутку. Попит промисловості знизився через пошкодження, спричинені війною, що також призвело до падіння виробничої активності.

8 Досягнення реалістичних цін на газ

На даний момент важко передбачити, чи виникнуть в Україні політичні умови для початку процесу зближення цін на газ із ринковими рівнями й коли саме це може відбутися.

Коли

Пропозиції від таких інституцій, як МВФ (2025), свідчать, що лібералізація газового та електроенергетичного секторів могла б реально відбутися після завершення війни та дії воєнного стану. Тим не менш, у відповідності до зобов'язань, викладених, зокрема, в Плані допомоги Україні, слід уже зараз розробити детальну дорожню карту лібералізації газового ринку, включаючи скасування мораторію на підвищення цін та запровадження тарифів, які відображають фактичні витрати.

Хоча деякі особи¹⁵ закликають розпочати заходи з лібералізації без зволікань, практична реалізація очікується лише після традиційно складного опалювального сезону. Зрештою, рішення, дії та їхні терміни, безумовно, залежатимуть від волі Президента Володимира Зеленського та осіб з його оточення, які мають значний вплив на новий український уряд, призначений у січні 2026 року (Єдрисяк, 2025).

Як це реалізувати?

На основі інтерв'ю, проведених в рамках цього дослідження, процес конвергенції цін на газ до ринкових рівнів міг би бути реалізований за одним із двох сценаріїв¹⁶. Перший: після необхідної підготовки та детального планування ринкове ціноутворення може запроваджуватися для всіх груп споживачів, а тарифні рівні поступово коригуватимуться до ринкових значень, як це було реалізовано у Молдові у 2022 році. Другий: процес підвищення цін може відбуватися поетапно, як це було зроблено під час попередніх реформ газового ринку (2015–2020 рр.). Такий підхід забезпечив би тимчасовий захист вразливих груп доти, доки не буде розвинуто інституційні можливості та забезпечено достатнє фінансування для субсидій. Поступове скасування PSO, у

¹⁵ Серед інших В. Омельченко та С. Макогон.

¹⁶ Із С. Макогоном.

відповідності до рекомендацій Енергетичного Співтовариства, може супроводжувати цей процес разом із поетапним відкриттям сегментів ринку для конкуренції (Енергетичне Співтовариство, 2024b).

Крім того, в рамках другого сценарію, ринкові ціни можуть спочатку запроваджуватися для двох груп споживачів:

- Електростанції, регульовані ціни для яких були значно підвищені у жовтні 2025 року і які, у разі надмірно високих цін на газ, мають можливість перейти на альтернативні джерела енергії. Варто зазначити, що на електростанції припадає до 10% від загального споживання газу в Україні.
- Газорозподільні компанії, яким необхідно приблизно 1,1 млрд. м³ технічного газу на рік.

Враховуючи соціальну чутливість цього питання, на початковому етапі можна було б зберегти регульовані ціни, які є нижчими за ринкові, для побутових споживачів та компаній централізованого тепlopостачання. За умов стабільного внутрішнього видобутку потреби згаданих двох груп, ймовірно, можна було б задовольнити майже виключно газом вітчизняного видобутку. Імпортований газ, принаймні на першому етапі, міг би виділятися винятково або переважно для споживачів, які платять за ринковими цінами. На пізнішому етапі ринкові ціни можуть бути поширені на всі групи споживачів. Підвищення цін для побутових споживачів може здійснюватися поетапно, із застосуванням диференційованих тарифів для різних груп споживачів (Макогон, 2025).

Діаграма 4. Варіанти запровадження ринкових цін на газ

Захист вразливих споживачів

В обох сценаріях дуже важливо визначити найбільш вразливі групи споживачів та впровадити існуючу систему соціального захисту, адаптовану до конкретних потреб війни/післявоєнного періоду, з фінансуванням, розподіленням між урядом України та ЄС. Така підтримка може бути окремо відображена у платіжках за енергоресурси, надаючи споживачам наочні докази постійної допомоги з боку ЄС.

Вважається, що в Україні є надійна система надання адресної допомоги індивідуальним споживачам через субсидії на житлово-комунальні послуги (СЖКП), впроваджена у 1995 році. У 2019 році ця схема, зокрема її газова складова, була реформована у цільовий грошовий трансфер. Дана система потребуватиме адаптації не лише до змін, викликаних війною — які ще більше ускладнили визначення вразливих споживачів, — а й для підвищення її ефективності в допомозі стосовно зменшення споживання газу такими споживачами, водночас роблячи рахунки для них прийнятними (Pidubna, 2025). Для досягнення цієї мети ключовим питанням буде точний облік індивідуального споживання газу в поєднанні з прозорим збором та обробкою цих даних.

Залучення нових компаній на український ринок газу

Запровадження ринкових цін на газ зробить торгівлю та зберігання газу в Україні більш привабливими для приватних компаній і, ймовірно, послабить домінуюче становище «Нафтогазу» на ринку.

Більша залученість іноземних компаній до роботи у секторі зберігання газу в Україні допомогла б підвищити тиск у системі сховищ, покращити потужності відбору та генерувати додаткові доходи. Для досягнення цієї мети було б доцільним впровадити комплексне страхування, особливо страхування від воєнних ризиків, що зменшило б сприйманий інвестиційний ризик і пов'язані витрати. Так, американська Міжнародна фінансова корпорація розвитку (DFC, до цього OPIC) вже надала гарантії від воєнних ризиків компанії «ERU» (з американським капіталом), що дозволило їй активно торгувати та продавати газ як в Україні, так і в Молдові. Серед інших компаній, присутніх в Україні, є угорська фірма «MET» та нідерландська фірма «Vitol». У 2025 році норвезька «Equinor» зберігала газ в українських сховищах з наміром продавати його на внутрішньому ринку в період зростання цін. Проте більшість міжнародних компаній залишаються обережними через високий рівень сприйманого ризику.

Кожна європейська країна має національну установу, відповідальну за страхування або гарантування дрібніших операцій та інвестицій (наприклад, польська «BGK» або німецька «Hermes»). Такі установи можуть відігравати ключову роль у нинішній ситуації, надаючи гарантії або страхування компаніям, які розглядають можливість зберігання газу в Україні.

Висновки та рекомендації

Запровадження ринкового ціноутворення на газ для всіх груп споживачів в Україні видається єдиним способом сталого наповнення сховищ та щорічної підготовки країни до опалювального сезону. Проте рішення про підвищення ціни на стратегічний товар, такий як газ, неминуче несе значний політичний ризик, особливо в країні, яка вступає у четвертий рік протистояння російській агресії, де енергетичний та газовий сектори залишаються частими об'єктами атак Росії.

Ключові питання стосуються термінів проведення таких реформ та того, чи слід запроваджувати ринкове ціноутворення для всіх груп споживачів одночасно чи поступово. Здається доцільним почати перехід до ринкового ціноутворення після завершення опалювального сезону, навіть якщо бойові дії триватимуть. Незважаючи на серйозні виклики, з якими стикається українське суспільство, є підстави вважати, що вищі ціни можуть бути сприйняті нормально. Молдова демонструє приклад того, як газові та енергетичні кризи можуть створювати критичні, унікальні вікна можливостей для впровадження необхідних, давно відкладених ринкових реформ.

Також видається доцільним запровадити вищі ціни для всіх груп споживачів одночасно, за умови, що це буде супроводжуватися прямими субсидіями, адаптованими до чітко визначених потреб і спрямованими на стимулювання змін у споживчій поведінці. Такі субсидії спочатку можна застосовувати досить широко та фінансувати спільно з коштами ЄС. Вищі ціни сприятимуть скороченню споживання побутовими споживачами та, за умов стабілізації та відновлення, переходу до більш ефективних рішень у питанні опалення. Внаслідок цього попит на газ серед певних споживачів може зменшитися, що, своєю чергою, знизить загальні потреби в імпорті.

Перехід до ринкового ціноутворення для газу вимагатиме подальших реформ, особливо в газовому секторі. Серед іншого, буде необхідно обмежити домінуючу роль «Нафтогазу» шляхом збільшення участі сторонніх компаній на ринку. Необхідно запровадити універсальне зобов'язання щодо обліку газу, що, ймовірно, потребуватиме реформи газорозподільної системи країни. І наостанок, щоб запобігти небажаним змінам у споживанні енергії (переходу з газу на електроенергію), може виявитися доцільним провести реформи електроенергетичного ринку паралельно зі змінами на ринку газу або невдовзі після них.

Проведення комплексних реформ під час триваючої війни та зростаючих міжнародних і економічних труднощів є складним, але вкрай важливим кроком уперед. Вже саме ефективне впровадження ринкових цін на газ може допомогти «Нафтогазу» погасити свої борги та відновити свою суб'єктність. Це також дозволило б компанії ефективніше працювати на внутрішньому та європейському ринках, зміцнити довіру до себе з боку західних партнерів та підвищити прибутковість внутрішнього газового ринку України. Зрештою, замість того, щоб бути тягарем, вона могла б стати джерелом доходів для державного бюджету України, що дозволить спрямувати більші кошти на оборону та відбудову країни.

Посилання

BNE IntelliNews (2025), Росія намагається відновити платежі за газ Придністров'ю – сепаратистському регіону Молдови, жовтень 2025 р., <https://www.intellinews.com/russia-struggles-to-restore-gas-payments-to-moldova-s-separatist-transnistria-region-405037/>

Калус К. (2025), Придністровська газова криза як політичний інструмент Москви, OSW, листопад 2025 р. <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2025-11-19/transnistrian-gas-crisis-moscows-political-tool>

DixiGroup (2025), Природний газ для побутових споживачів в Україні є найдешевшим у Європі, листопад 2025 р., <https://dixigroup.org/en/natural-gas-for-households-in-ukraine-is-the-cheapest-in-europe/>

ЄБРР (2025), Норвегія надає українському «Нафтогазу» ще 139 млн. євро через ЄБРР, березень 2025 р., <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/norway-provides-further--139m-to-ukraine-s-naftogaz-via-the-ebrd.html>

ЄБРР (2025b), ЄБРР надає Молдові позику у розмірі 400 мільйонів євро для забезпечення енергетичної безпеки, липень 2025 р., <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/ebrd-lends-moldova--400-million-to-safeguard-energy-security.html>

Енергетичне Співтовариство (2024), Секретаріат Енергетичного Співтовариства встановлює цілі щодо зберігання газу на 2025 рік для України та Сербії, листопад 2024 р., <https://www.energy-community.org/news/Energy-Community-News/2024/11/13.html>

Енергетичне Співтовариство (2024b), Необхідність реформ у газовому секторі України, <https://www.energy-community.org/dam/jcr:f9d7a554-aaa9-48ff-ac4b-c7802eb90500/Note1.pdf>

Оновлений Регламент ЄС про зберігання газу (2025), Регламент (ЄС) 2025/1733 Європейського Парламенту та Ради від 18 липня 2025 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2017/1938 щодо ролі зберігання газу для забезпечення поставок газу напередодні зимового сезону (2025), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32025R1733>

Європейська Комісія (2025), Звіт щодо України за 2025 рік. Листопад 2025 р., https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/17115494-8122-4d10-8a06-2cf275eecd7_en?filename=ukraine-report-2025.pdf

Європейська Комісія (2025b), Європейська Комісія та Молдова домовилися про дворічну Комплексну стратегію енергетичної незалежності і стійкості та негайну підтримку з оплатою рахунків за енергію, лютий 2025 р. https://enlargement.ec.europa.eu/news/european-commission-and-moldova-agree-2-year-comprehensive-strategy-energy-independence-and-2025-02-04_en

ExPro (2025), Уряд продовжує термін дії PSO на газ: нові ціни на генерацію електроенергії та зобов'язання для ОГТСУ, жовтень 2025 р., <https://expro.com.ua/en/tidings/government-extends-gas-pso-new-prices-for-power-generation-and-obligations-for-gtsou>

Fixygen.ua (2025), Огляд цін на газ в Україні та Європі, жовтень 2025 р. <https://www.fixygen.ua/news/20251028/oglyad-tsin-na-gaz-v-ukrayini-ta-evropi.html/>¹

Уряд Молдови (2025), Молдова готова до опалювального сезону 2025-2026 років. Прем'єр-міністр заявляє, що країна має впевненість у забезпеченні поставок природного газу, вересень 2025 р., <https://gov.md/en/press-releases/moldova-ready-2025-2026-heating-season-premier-says-country-has-certainty-security>

Уряд Норвегії (2025), Зміцнення енергетичної безпеки України шляхом подальшої підтримки закупівель газу, жовтень 2025 р., <https://www.regjeringen.no/en/whats-new/strengthening-ukraines-energy-security-through-further-support-for-gas-purchases/id3125867/>

Уряд України (2022), Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення суспільних інтересів у функціонуванні ринку природного газу, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-2022-%D0%BF/print>

Уряд України (2025), Уряд виділяє 8,4 млрд. гривень на імпорт газу для покриття потреб опалювального сезону, жовтень 2025 р., <https://www.kmu.gov.ua/en/news/uriad-vydilyv-84-mlrd-hrn-na-import-hazu-dlia-opaliuvalnoho-sezonu>

Уряд України (2025b), Ціни на газ для побутових споживачів та бюджетних установ залишатимуться незмінними протягом усієї зими: Юлія Свириденко, жовтень 2025 р. <https://www.kmu.gov.ua/en/news/tsina-na-haz-dlia-liudei-ta-biudzhetnykh-ustanov-bude-stabilnoiu-vsiu-zymu-iuliia-svyrydenko#:~:text=Energy%20security,attacks%20on%20the%20energy%20sector>

Уряд України (2025c), ПОСТАНОВА від 6 березня 2022 року № 222, м. Київ,

Уряд України (2025d), Ціни на природний газ для людей в опалювальний період 2025/2026 рр. - не підніматимуть, жовтень 2026 р., <https://www.kmu.gov.ua/news/tsiny-na-pryrodniy-haz-dlia-liudei-v-opaliuvalnyi-period-20252026-ne-pidnimatymut>

Нафтогаз (2025), «Нафтогаз» отримає додатковий кредит у розмірі 5 млрд. гривень від «ПриватБанку» на зимові закупівлі газу, грудень 2025 р., <https://www.naftogaz.com/en/news/shche-5-mlrd-hrn-kredytu-vid-pryvatbanku-dlya-zakupivli-importnoho-hazu-tsiyeyi-zymu>

МВФ (2025), Звіт МВФ щодо України № 25/156, червень 2025 р. <https://www.imf.org/en/-/media/files/publications/cr/2025/english/1ukrea2025002-print-pdf>

Єдрисяк М. (2025), Україна: новий уряд на чолі з Юлією Свириденко, OSW, липень 2025 р., <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2025-07-18/ukraine-new-government-led-yuliia-svyrydenko>

Kyiv Post (2025), ЄБРР готує ще 578 мільйонів доларів для «Нафтогазу» для покриття термінового імпорту газу, каже віце-президент ЄБРР, жовтень 2025 р., <https://www.kyivpost.com/post/62065>

Logos Press (2025), Тарифи на природний газ будуть скориговані на початку 2026 року, листопад 2025 року, <https://logos-pres.md/en/news/natural-gas-rates-will-be-adjusted-in-early-2026/>

Макогон С. (2025), Фінансування імпорту газу в Україну взимку: хто платитиме за тепло? ZN.UA, листопад 2025 р. <https://zn.ua/eng/financing-ukraines-winter-gas-imports-who-will-pay-for-heat.html>

Енергетичне Співтовариство (2024), Необхідність реформ газового ринку України, січень 2024 р., https://www.energy-community.org/dam/jcr:f9d7a554-aaa9-48ff-ac4b-c7802_eb90500/Note1.pdf

Міністерство енергетики, Україна (2025), Кабінет Міністрів продовжує термін дії PSO для суб'єктів ринку природного газу, жовтень 2025 р., <https://mev.gov.ua/en/news/cabinet-ministers-extends-gas-pso-natural-gas-market-entities>

Міністерство енергетики, Молдова (2024), Ринок газу – від монополії «Газпрому» до газу з різних джерел та регіонів світу, квітень 2024 р., https://www.energie.gov.md/en/content/gas-market-gazprom-monopoly-gas-different-sources-and-regions-world-article?utm_source=chatgpt.com

Нафтогаз (2023), Олексій Чернишов: Україна вперше в історії має достатньо газу власного видобутку для зимового періоду | «Нафтогаз України», вересень 2023 р., <https://www.naftogaz.com/en/news/ukraine-will-get-through-the-winter-with-domestically-produced-gas>

Нафтогаз (2025), «Нафтогаз» отримає додатковий кредит у розмірі 5 млрд. гривень від «ПриватБанку» на зимові закупівлі газу, грудень 2025 року

Нафтогаз (2025b), «Нафтогаз» сплачує 10,4 млрд. гривень дивідендів та податку на прибуток підприємств до державного бюджету України, липень 2025 р., <https://www.naftogaz.com/en/news?month=7&year=2025>

Нафтогаз (2025c), У 2026 році поставки американського СПГ від «ORLEN» до «Нафтогазу» можуть сягнути 1 млрд. куб. м, листопад 2025 р., <https://www.naftogaz.com/en/news/u-2026-rotsi-postavky-amerykanskogo-Ing-vid-orlen-do-naftohazu-mozhut-syahnuty-1-mlrd-kubometriv>

НБУ, Офіційні обмінні курси гривні, <https://bank.gov.ua/en/markets/exchangerate-chart>

НКРЕКП (2025), РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ функціонування ринку природного газу за II квартал 2025 року, 2025 р.

https://www.nerc.gov.ua/storage/app/sites/1/Docs/Sfery_Gaz/Monitoring_rynku_gaz/2025/monitoryng_gaz_l%D0%86-2025.pdf

НКРЕКП (2025), Результати моніторингу ринку природного газу
<https://www.nerc.gov.ua/monitoring-rynku-prirodnogo-gazu/rezultati-monitoringu-rynku-prirodnogo-gazu>

Омельченко В. (2025), Центр Разумкова, Подолання проблеми дефіциту газу – ключове завдання на опалювальний сезон 2025–2026 років, березень 2025 р.,
<https://razumkov.org.ua/en/comments/to-do-away-with-the-deficit-of-the-gas-is-the-key-task-for-the-2025-2026-heating-season>

Піддубна А. (2025), Опалювати чи не опалювати? Дослідження короткострокового впливу монетизованих СЖКП на витрати на газ в Україні, Hertie School of Governance, Берлін, 2025 р.

Reuters (2025), Україна імпортує газ з Греції через Балкани, щоб забезпечити роботу системи після російських ударів, листопад 2025 р., <https://www.reuters.com/business/energy/ukraine-resumes-gas-imports-via-transbalkan-route-2025-11-05/>

Reuters (2025b), За словами Прем'єр-міністра, Україна планує бюджет на 2026 рік з дефіцитом 18,4%, вересень 2025 р., <https://www.reuters.com/business/finance/ukraine-plans-2026-budget-with-184-deficit-pm-says-2025-09-15/>

Сабадус А. (2025), Можливості у скрутному становищі: Прискорена реформа секторів електроенергетики та природного газу Молдови, серпень 2025 р., Енергетичне Співтовариство,
<https://www.energy-community.org/news/Energy-Community-News/2025/08/11.html>

ОГТСУ, Платформа прозорості, <https://tsoua.com/en/transparency/test-transparency-platform/>

Venture Global (2025), 20-річний контракт з «Venture Global» був підписаний у листопаді, листопад 2025 р., <https://investors.ventureglobal.com/news/news-details/2025/Venture-Global-Announces-New-Long-Term-LNG-Sales-and-Purchase-Agreement-With-Greece/default.aspx>

Vox Ukraine (2025), Біла книга реформ 2025. Розділ 7. Реформи енергетичного сектору в Україні, травень 2025 р. <https://voxukraine.org/en/white-book-of-reforms-2025-energy-sector-reforms-in-ukraine>